

КРИТЕРІЇ КОМПЛЕКТУВАННЯ КЛАСІВ В УМОВАХ ДОПРОФІЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Харченко А. С.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Шевчук В.В.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Ключові слова: допрофільна підготовка, молодші школярі, критерії комплектування класів, спеціальні здібності, інтерес до профільного навчального предмета, соціометричні взаємовибори.

Keywords: pre-core educating, younger pupils, special abilities, interest to the profile type of school subjects, sociometrical mutual choosing,

Сьогодні в Україні одними з головних напрямків реформи шкільної освіти є вдосконалення допрофільної підготовки та профільного навчання.

У наукових роботах відображені результати дослідження психологічних особливостей розвитку самооцінки старшокласників в умовах профільної диференціації навчання (Ю. Котенко), креативних стратегій вирішення математичних задач старшокласниками, які навчаються за профілями різної предметної спрямованості (Т. Вакуліна, О. Краснорядцева, Е. Щеглова), мотивації навчання старшокласників різного профілю навчання (І. Антипова, Н. Мухортова), професійного самовизначення школярів в умовах профільного навчання (О. Пушкіна), індивідуальних відмінностей учнів загальноосвітньої школи при комплектуванні профільних класів (В. Доротюк), відбору учнів для

навчання в профільних класах (Г. Реzapкіна). Проте актуальними залишається питання, яке стосується психологічних аспектів комплектування 5-х класів в умовах допрофільної підготовки, коли досліджуються індивідуально-психологічні особливості молодших школярів, починаючи з останнього – четвертого – класу початкової школи.

При розробці критеріальної моделі профільної диференціації навчання ми керувалися такими методологічними принципами: особистісно-діяльним підходом до визначення системи критеріїв; результатами наукових досліджень цієї проблеми, описаними в психолого-педагогічній літературі; практичністю критеріальної моделі, яка повинна включати суттєві властивості учнів, складатися з мінімуму їх індивідуально-психологічних особливостей і бути доступною та зрозумілою не тільки

шкільним психологам, але й учителям, батькам, самим дітям [1; 3].

У нашому дослідженні було сформовано п'ять умовних експериментальних груп за такими критеріями: 1) «спеціальні здібності» (у молодших школярів виражені здібності до навчального предмету); 2) «інтерес до профільного навчального предмета» (учні мають інтерес до предмету, який будуть вивчати поглиблено); 3) «соціометричні взаємовибори» (у молодших школярів є взаємні дружні відносини); 4) система критеріїв (в учнів виражені здібності та інтерес до предмету, а також соціометричні взаємовибори); 5) в учнів відсутні названі критерії [2].

У результаті дослідження було виявлено, що за показниками спеціальних здібностей, інтересу до профільного предмету, рівня навчальних досягнень з нього, настрою і відносин між школярами найменш ефективний відбір учнів, коли критерії комплектування класів не враховувалися. У порядку збільшення значущості окремі критерії відбору молодших школярів до класів розташувалися таким чином: «соціометричні взаємовибори»; «спеціальні здібності»; «інтерес до профільного навчального предмету».

Для комплектування класів в умовах допрофільної підготовки найбільш ефективною виявилася система критеріїв: «спеціальні здібності», «інтерес до профільного навчального предмету», «соціометричні взаємовибори» (показники спеціальних здібностей – 77,3%, інтересу до профільного навчального предмету – 79,2%, навчаль-

них досягнень з нього – 96,4%, настрою школярів – 32,7% і відносин між ними – 81,8%). Урахування системи критеріїв при комплектуванні 5-х класів сприяє підтримці на високому рівні спеціальних здібностей, інтересу до навчального предмету і рівня навчальних досягнень з нього, поліпшенню настрою і встановленню відносин співробітництва з однокласниками [2].

Таким чином, комплектування 5-х класів в умовах допрофільної підготовки має проводитися з урахуванням системи критеріїв диференціювання молодших школярів («спеціальні здібності», «інтерес до профільного навчального предмета», «соціометричні взаємовибори»).

Подальшого вивчення потребує питання розробки критеріальної моделі профільної диференціації навчання старшокласників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моргун В.Ф. Інтедіфія освіти: Психолого-педагогічні основи інтеграції та диференціації (інтедіфії) навчання. Курс лекцій. / В.Ф. Моргун. Полтава: Наукова зміна, 1996. – 78 с.
2. Харченко А.С. Комплектування класів: психолого-педагогічні критерії та їх ефективність // Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару з міжнародною участю «Багатомірність особистості: теорія, психодіагностика, корекція» (м. Полтава, 23 березня 2017 р.) / ПНПУ імені В.Г. Короленка, Полтава: 2017. – С. 238 – 241.
3. Шевчук В.В. Наукова школа багатомірної теорії особистості: до 70-літнього ювілею професора Володимира Моргуна // Психологія і особистість. 2017, № 2 (12). С. 319 – 328.